I sag 167/82

angående en anmodning, som Finanzgericht Hamburg i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

NORDGETREIDE GMBH & CO. KG, mølleri med hjemsted i Lübeck,

mod

HAUPTZOLLAMT HAMBURG-JONAS

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende gyldigheden af visse bestemmelser i Kommissionens forordninger nr. 851/79 af 30. april 1979 og nr. 1309/79 af 29. juni 1979 om fastsættelse af eksportrestitutionerne for produkter forarbejdet på basis af korn og ris,

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden P. Pescatore og dommerne O. Due og K. Bahlmann,

generaladvokat: S. Rozès
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingerne forløb og de indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

Rådets forordning nr. 2727/75 af 29. oktober 1975 om den fælles markedsord-

ning for korn (EFT L 281, s. 1) indfører et ensartet prissystem for Fællesskabet. Dette system gennemføres ved en årlig fastsættelse af en indikativpris for de vigtigste varer, som gælder for hele Fællesskabet, af en eller flere interventionspriser, enten basisinterventionspriser eller afledte interventionspriser, til hvilke de kompetente nationale organer er forpligtet til at købe det korn, som tilbydes dem, og af en tærskelpris, hvortil prisen på de importerede varer skal tilpasses ved opkrævning af en variabel importafgift.

Forordning nr. 2727/75 indfører også regler for samhandelen med tredjelande. Disse regler omfatter et system med importafgifter og eksportrestitutioner, som har til formål at stabilisere fællesmarkedet, bl.a. ved at undgå at prissvingninger på verdensmarkedet indvirker på de priser, der anvendes inden for Fællesskabet. Opkrævningen af en afgift ved import fra tredjelande og udbetalingen af en restitution ved eksport til samme lande har til formål at dække forskellen mellem de priser, der anvendes uden for og inden for Fællesskabet. Afgiften opkræves og restitutionen udbetales såvel for korn som for de produkter, der er forarbejdet på basis af korn.

Hvad nærmere angår produkter forarbejdet på basis af korn, bestemmer artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2727/75, at den afgift, der opkræves ved import af disse, består af to elementer, et variabelt element og et fast element.

a) Det variable element

— svarer for forarbejdede produkter, som fremstilles af andet korn end hård hvede, til incidensen af de for disse basisprodukter fastsatte importafgifter på de forarbejdede produkters kostpris;

— forhøjes eventuelt for forarbejdede produkter, der både indeholder andet korn end hård hvede og andre produkter, med et beløb svarende til den incidens, som de af disse andre produkter opkrævede importafgifter eller toldafgifter har på deres kostpris;

— fastsættes for produkter, der ikke indeholder andet korn end hård hvede, under hensyn til markedsbetingelserne for kornprodukter, som konkurrerer med dem.

b) Det faste element fastsættes under hensyn til nødvendigheden af at beskytte forarbejdningsindustrien.

Importafgifterne fastsættes af Kommissionen (artikel 14, stk. 4).

Artikel 16, stk. 1, i forordning nr. 2727/75 bestemmer, at for at muliggøre eksport af kornprodukter i uændret stand eller i form af forarbejdede varer på grundlag af noteringer eller priser, der gælder på verdensmarkedet, kan forskellen mellem disse noteringer eller priser og priserne inden for Fællesskabet i det nødvendige omfang udlignes ved en eksportrestitution.

Eksportrestitutionen er den samme for hele Fællesskabet; den kan differentieres alt efter destinationen (artikel 16, stk. 2, første afsnit).

Den fastsatte restitution ydes efter ansøgning fra den pågældende (artikel 16, stk. 2, andet afsnit).

Ved restitutionens fastsættelse tages der særligt hensyn til nødvendigheden af at skabe en ligevægt mellem anvendelsen af Fællesskabets basisprodukter med henblik på eksport til tredjelande af forarbejdede produkter og anvendelsen af produkter fra disse lande, der tillades indført til forædling (artikel 16, stk. 2, tredje afsnit).

Den gældende restitution ved udførsel er i princippet den, som gælder på udførselsdagen (artikel 16, stk. 3); dog anvendes den restitution, som gælder på dagen for indgivelse af ansøgningen om udstedelse af en eksportlicens, reguleret i forhold til den i udførselsmåneden gyldige tærskelpris, på grundlag af en ansøgning fra den pågældende, der indgives samtidig med ansøgningen om eksportlicensen, på en eksportforretning, der skal gennemføres inden for eksportlicensens gyldighedsperiode (artikel 16, stk. 4, første og tredje afsnit).

Restitutionerne fastsættes med regelmæssige tidsintervaller efter den såkaldte fremgangsmåde med forvaltningskomiteen (artikel 16, stk. 2, fjerde afsnit).

Forordning nr. 2727/75 bestemmer i artikel 14, stk. 3, henholdsvis artikel 16, stk. 5, at reglerne for importafgifter for produkter forarbejdet på basis af korn og reglerne for ydelse af eksportrestitutioner og kriterierne for restitutionens fastsættelse fastsættes af Rådet med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen.

Disse regler findes i Rådets forordning nr. 2744/75 af 29. oktober 1975 om regler for indførsel og udførsel af produkter forarbejdet på basis af korn og ris (EFT L 281, s. 65).

Med hensyn til importafgifter for produkter fra tredjelande, der er forarbejdet på basis af korn og ris, hedder det i betragtningerne til forordning nr. 2744/75, at det variable element skal svare til de for basisprodukterne fastlagte importafgifters incidens på de forarbejdede produkters kostpris, og at denne incidens kan beregnes på grundlag af gennemsnittet af de importafgifter, der i et repræsentativt tidsrum er pålagt den mængde af basisprodukter, der skønnes nødvendigt til fremstilling af en enhed af det forarbejdede produkt.

Følgelig bestemmer forordningens artikel 2, stk. 1, at det variable element af importafgiften i løbet af en given måned er lig med gennemsnittet af importafgifterne pr. ton for de første 25 dage af måneden forud for importmåneden af basisproduktet eller basisprodukterne (i kolonne 3 i forordningens bilag I), multipliceret med en særlig koefficient for hvert basisprodukt (anført i kolonne 4 i bilag I ud for det pågældende produkt).

Ifølge artikel 2, stk. 2, foretager Kommissionen, for at der kan tages hensyn til udsvingene i den for basisprodukterne gældende importafgift, skønsmæssigt en tilpasning af det variable element i løbet af måneden, idet størrelsen af det udsving, på grundlag af

hvilket denne tilpasning foretages, for hvert af de pågældende basisprodukter fastsættes ifølge fremgangsmåden med forvaltningskomiteen.

Importafgiftens faste element, der er fastsat under hensyntagen til nødvendigheden af at sikre beskyttelse af forarbejdningsindustrien, bestemmes på grundlag af de mest repræsentative forarbejdningsomkostninger; den er ifølge artikel 3 og forordningens bilag I fastsat til et bestemt beløb i regningsenheder pr. ton.

Med hensyn til den restitution, der udbetales ved eksport af produkter forarbejdet på basis af korn til tredjelande, hedder det i præamblen til forordning nr. 2744/75, at restitutionens formål skal være at udligne forskellen mellem priserne på produkterne inden for Fællesskabet og på verdensmarkedet, og at kriterierne for restitutionens fastsættelse med henblik herpå hovedsagelig bestemmes på grundlag af priserne på basisprodukterne inden for og uden for Fællesskabet samt på grundlag af mulighederne og betingelserne for de forarbejdede produkters afsætning på verdensmarkedet.

Følgelig bestemmer forordningens artikel 6, stk. 1 følgende:

Den restitution, der kan ydes på forarbejdede produkter, fastsættes især under hensyntagen til følgende:

a) priserne for de basisprodukter, der lægges til grund ved beregningen af importafgiftens variable element,

b) mængderne af de basisprodukter, der lægges til grund ved beregningen af importafgiftens variable element,

c) en eventuel sammenlægning af restitutionerne for de forskellige produkter, der fremkommer på grundlag af samme basisprodukt ved samme forarbejdningsproces,

d) mulighederne og betingelserne for de forarbejdede produkters afsætning på verdensmarkedet.

Ifølge forordningens artikel 7, stk. 1, anvendes den restitution, der gælder på dagen for indgivelse af ansøgningen om licens, efter ansøgning fra den restitutionsberettigede, indgivet samtidig med ansøgningen om licens, på en eksportforretning, der skal gennemføres inden for licensens gyldighedsperiode.

I dette tilfælde reguleres restitutionen ifølge stk. 2 under hensyn til den i eksportmåneden gældende tærskelpris for basisproduktet eller basisprodukterne. Reguleringen sker ved forhøjelse eller nedsættelse af restitutionen med forskellen mellem de tærskelpriser, der gælder pr. ton af basisproduktet henholdsvis i den måned, hvor ansøgningen indgives, og i eksportmåneden, multipliceret med de »forarbejdningskoefficienter«, der er fastsat for de forskellige forarbejdede produkter (og som findes i kolonne 4 i forordningens bilag I ud for det pågældende produkt).

Firmaet Nordgetreide GmbH & Co. KG, Lübeck, udførte mellem den 2. og den 31. august og derefter mellem den 5. og den 26. september 1979 til Polen henholdsvis 1 400 og 1 000 tons flager af byg med et askeindhold i forhold til tørstoffet på 1 vægtprocent eller mindre og med et fiberindhold i forhold til tørstoffet på 0,9 vægtprocent eller mindre, henhørende under den fælles toldtarifs pos. 11.02 E I b) 1 (aa). For

disse udførsler blev der udstedt eksportlicenser henholdsvis den 31. maj og den 31. juli 1979; efter ansøgning fra Nordgetreide blev den for udførslerne gældende restitution fastsat forud til det restitutionsbeløb, der var gældende på datoen for udstedelsen af eksportlicenserne.

Hauptzollamt Hamburg-Jonas fastsatte ved flere afgørelser truffet i september og oktober 1979 efter ansøgning fra Nordgetreide de for de pågældende udførsler gældende restitutioner.

Som beregningsgrundlag anvendte Hauptzollamt de restitutionsbeløb, der er fastsat ved Kommissionens forordninger nr. 851/79 af 30. april 1979 og nr. 1309/79 af 29. juni 1979 om fastsættelse af eksportrestitutionerne for produkter forarbejdet på basis af korn og ris (EFT L 108, s. 11, og L 162, s. 39). Disse forordninger henviser bl.a. til artikel 6 i forordning nr. 2744/75, som fastsætter de særlige kriterier, der skal tages hensyn til ved beregningen af eksportrestitutionen for produkter forarbejdet på basis af korn. For flager af byg henhørende under toldposition 11.02 E I b) 1 (aa) fastsætter forordning nr. 851/79 restitutionen for maj 1979 til 163,55 ECU pr. ton, og forordning nr. 1309/79 restitutionen for juli 1979 til 123,01 ECU pr. ton.

Da der i dette tilfælde var tale om forudfastsatte restitutioner, foretog Hauptzollamt i henhold til artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 2744/75 en regulering efter den i eksportmåneden gældende tærskelpris for basisproduktet ved at nedsætte restitutionen med forskellen mellem de gældende tærskelpriser pr. ton basisprodukt henholdsvis i den måned, hvor ansøgningen blev indgivet, og i eksportmåneden, multipliceret med den »forarbejdningskoefficient«, der for det pågældende forarbejdede produkt er fastsat til 2 i bilag I i forordning nr. 2744/75.

a) Denne beregning ser således ud for eksportforretningerne i august 1979:

Restitutionssats i henhold til forordning nr. 851/79	163,55 ECU
Forskel mellem tærskelpriserne for byg i maj (190,28 ECU) og i august 1979 (178,90 ECU) = 11,38 ECU, multipliceret med den i bilag I til forordning nr. 2744/75 fastsatte forarbejdningskoefficient (2)	22,76 ECU
Restitution reguleret i henhold til artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 2744/75	140,79 ECU

b) For de i september 1979 gennemførte eksportforretninger ser beregningen således ud:

Restitutionssats i henhold til forordning nr. 1309/79	128,01 ECU
Forskel mellem tærskelpriserne for byg i juli (192,04 ECU) og i september 1979 (180,69 ECU) = 11,35 ECU, multipliceret med den i bilag I til forordning nr. 2744/75 fastsatte forarbejdningskoefficient (2)	22,70 ECU
Restitution reguleret i henhold til artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 2744/75	105,31 ECU

Nordgetreide indgav den 3. og den 10. oktober 1979 klage til Hauptzollamt over fastsættelsen af restitutionerne. Disse klager blev forkastet ved afgørelser af henholdsvis den 10. og den 6. december 1979, som Nordgetreide den 2. januar 1980 indbragte for Finanzgericht Hamburg.

Nordgetreide har for Finanzgericht ikke bestridt, at Hauptzollamt har anvendt Kommissionens forordninger nr. 851/79 og nr. 1309/79 korrekt. Imidlertid er restitutionen for flager af byg ikke blevet fastsat korrekt ved disse forordninger. For at fastslå denne anvender forordningerne på den for byg, et basisprodukt, gældende afgift en koefficient på 1,5, mens Rådets forordning nr. 2744/75 anvender en forarbejdningskoefficient på 2; ifølge Nordgetreide burde koefficienten imidlertid i begge tilfælde have været den samme.

Finanzgericht Hamburg har ved kendelse, afsagt af dens fjerde afdeling den 29. april 1982, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 besluttet at udsætte sangen, indtil Domstolen har truffet præjudiciel afgørelse om følgende spørgsmål:

1) Er de i bilagene til Kommissionens forordninger nr. 851/79 af 30. april 1979 og nr. 1309/79 af 29. juni 1979 fastsatte restitutionsbeløb for flager af byg henhørende under pos. 11.02 E I b) 1 i den fælles toldtarif gyldige, eller er deres fastsættelse i strid med Rådets forordning nr. 2744/75 af 29. oktober 1975?

2) Hvilke retsvirkninger har fastsættelsen af restitutionsbeløbene i tilfælde af ugyldighed?

Finanzgericht Hamburg's kendelse blev registreret på Domstolens justitskontor den 11. juni 1982.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftligt indlæg den 21. juli 1982 af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Kommissionens juridiske konsulent Peter Karpenstein.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Den har imidlertid opfordret Kommissionen til skriftligt at besvare et spørgsmål; denne opfordring er blevet efterkommet inden for den fastsatte frist.

Domstolen har ligeledes opfordret Kommissionen til under retsmødet at lade sin befuldmægtigede ledsage af en sagkyndig.

Ved kendelse af 17. november 1982 har Domstolen i henhold til procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, besluttet at henvise sagen til anden afdeling.

I betragtning af, at sagen vedrører fortolkningen af Rådets forordning nr. 2744/75, har Domstolen opfordret Rådet til at lade sig repræsentere under retsmødet.

II — Skriftligt indlæg indgivet til Domstolen

Kommissionen har fremhævet, at den forelæggende ret ikke har rejst tvivl om gyldigheden af den koefficient, der er fastsat i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 2744/75 for reguleringen af de forud fastsatte eksportrestitutioner; dens tvivl vedrører udelukkende den beregnings-

metode, de er fastsat for bestemmelsen af restitutionen for flager af byg i forordningerne nr. 851/79 og nr. 1309/79.

Det første spørgsmål

a) Importafgifterne fastsættes inden for rammerne af den fælles markedsordning for korn så at sige automatisk på grundlag af objektive faktorer; derimod har den kompetente institution et vidt skøn ved fastsættelsen af eksportrestitutioner. Importafgifter skal opkræves ud fra prisudviklingen på verdensmarkedet; der består en forpligtelse til at fastsætte importafgifterne for at garantere et vist prisniveau på fællesmarkedet. Hvad derimod angår fastsættelsen af eksportrestitutionerne, bestemmer artikel 16 i forordning nr. 2727/75, at forskellen mellem noteringerne eller priserne på verdensmarkedet og priserne inden for Fællesskabet *kan* udlignes ved en eksportrestitution; artikel 6, stk. 1, første pkt. i forordning nr. 2744/75 indeholder en tilsvarende skønsbestemmelse for forarbejdede produkter.

Der består altså ingen forpligtelse til at fastsætte eksportrestitutioner i kornsektoren, hverken for basisproduktet eller for de forarbejdede produkter; det er overladt til fællesskabsinstitutionernes skøn, i dette tilfælde til Kommissionen i samarbejde med forvaltningskomiteen for korn, alt efter markedsudviklingen inden for og uden for Fællesskabet og den fælles handelspolitiks og landbrugspolitiks formål at afgøre, om der skal gives eksportrestitutioner for at fremme eksporten af basiskornprodukter til tredjelande, og at fastsætte deres størrelse.

b) Det fremgår af artikel 16 i forordning nr. 2727/75 og af artikel 6 i forordning nr. 2744/75, at Kommissionen ved fastsættelsen af eksportrestitutionerne kun skal tage hensyn til et mindre antal kriterier, hvoraf nogle er formuleret meget vagt. Det fremgår navnlig af artikel 16, stk. 2, tredje afsnit i forordning nr. 2727/75, at det vigtigste element er markedssituationen på det pågældende tidspunkt, og at fastsættelsen af eksportrestitutionerne ikke sker automatisk. Skønt de kriterier, der opregnes i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2744/75, er lidt mere præcise, udgør de heller ikke en beregningsformel, i hvilken det er tilstrækkeligt at indsætte de gældende markedspriser og forarbejdningskoefficienten for deraf automatisk at finde frem til den restitutionssats, der skal anvendes i det pågældende tildfælde. Disse kriterier er kun anvisninger, hvilket fremgår af udtrykket »især«; desuden angiver artikel 6 selv en hel række tilfælde, hvori de i stykke 1 nævnte kriterier kan fraviges eller suppleres. Selv om punkterne a)-c) i artikel 6, stk. 1, kunne anses for faste størrelser, svarende til en vis automatik, står det ikke desto mindre fast, at denne beregning kan korrigeres ved anvendelse af det i punkt d) nævnte kriterium. Ved fastsættelsen af restitutionssatsen skal der altid tages hensyn til mulighederne og betingelserne for salg af det pågældende forarbejdede produkt på verdensmarkedet.

Gældende ret foreskriver langt fra nogen automatik ved beregningen af de for forarbejdede produkter gældende restitutionssatser.

c) I det omfang, den særlige markedssituation ikke nødvendiggør en anden metode, tager Kommissionen ved den

månedlige fastsættelse af restitutionssatserne for flager af byg på følgende måde hensyn til de kriterier, der nævnes i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2744/75:

— Da restitutionerne for de forarbejdede produkter ifølge artikel 6, stk. 6, i forordning nr. 2744/75 kun fastsættes én gang om måneden, beregnes først i overensstemmelse med den for diesse produkter gældende afgiftsordning det gennemsnitlige variable element af den afgift, der gælder for basisproduktet »byg« i de 25 første dage i måneden forud for fastsættelsen; der tages således fuldt ud hensyn til det i punkt a) nævnte kriterium.

— Den således beregnede gennemsnitlige afgiftssats, som gør det muligt praktisk talt at nedsætte prisen på det basisprodukt, der indeholdes i det eksporterede produkt, til verdensmarkedsprisens niveau, multipliceres derefter med koefficienten 1,5.

— Det således opnåede resultat revideres afhængigt af de på markedet herskende forhold (overskud, pris og efterspørgsel på markederne i tredjelande) og korrigeres eventuelt opad eller nedad i henhold til punkt d) eller artikel 6, stk. 3; disse korrektioner har ikke spillet nogen rolle for forordningerne nr. 851/79 og nr. 1309/79.

d) Anvendelsen af en multiplikator på kun 1,5 er en følge af en kombineret anvendelse af kriterierne i artikel 6, stk. 1, punkterne b) og c) i forordning nr. 2744/75.

Kommissionen bestrider ikke den empiriske størrelse (der kræves i almindelighed to tons byg til fremstilling af en ton bygflager), som danner grundlag for fastsættelsen af koefficienten 2, i kolonne 4 i bilag I til forordning nr. 2744/75. Artikel 6, stk. 1, punkt b) i forordning nr. 2744/75 henviser implicit til samme forordnings artikel 2, stk. 1, og følgelig til de i kolonne 4 i bilag I fastsatte mængder. Imidlertid er den mængde basisprodukt, der er nødvendig til fremstilling af det forarbejdede produkt, kun et af de momenter, der skal tages hensyn til ved fastsættelsen af restitutionssatsen; artikel 6, stk. 1, punkt c), har navnlig til formål at undgå en eventuel kumulation af restitutioner ydet for forskellige produkter, der er frembragt ved samme forarbejdningsproces på grundlag af samme basisprodukt. Imidlertid består der en sådan risiko for kumulation i tilfælde af fremstilling af bygflager, idet man ud over korn yderligere opnår mellem 12 og 15 % klid og andre restprodukter under pos. 23.02 A II a) og mellem 30 og 35 % grove og fine gryn af byg under pos. 11.02 A III a) i den fælles toldtarif. Ved de forordninger, som hovedsagen drejer sig om, er der ligeledes fastsat eksportrestitutioner for disse to underprodukter; uden en nedsættelse af koefficienten i overensstemmelse med det rent kvantitative forhold mellem basisproduktet »byg« og det forarbejdede produkt »bygflager« ville der ske en kumulation af restitutionerne. Hvis koefficienten 2 var blevet anvendt, ville sagsøgeren i hovedsagen have modtaget hele den for basisproduktet »byg« gældende restitution, men ville ligeledes have kunnet oppebære yderligere restitutioner for to underprodukter opnået i store mængder. Man har allerede længe anvendt en multiplikator på kun 1,5 ved

beregningen af de månedlige restitutioner for bygflager, og dette har intet andet formål end at udelukke muligheden for kumulation.

Anvendelsen af koefficienten 1,5 er følgelig på ingen måde vilkårlig og er heller ikke en afvigelse fra de i bilag I til forordning nr. 2744/75 fastsatte koefficienter. Kommissionen har blot på den mest muligt nøjagtige og udtømmende måde anvendt de i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2744/75 angivne kriterier. Den multiplikator, der anvendes for at udtrykke forholdet mellem byg of flager af byg, er blot en kombination af den normalt gældende koefficient 2 og forbudet mod kumulation i artikel 6, stk. 1, punkt c), i forordning nr. 2744/75. Der er derfor i dette tilfælde hverken tale om overtrædelse af gældende ret eller en selvmodsigelse i beregningsmetoden; de indvendinger, der er fremført mod gyldigheden af forordningerne nr. 851/79 og nr. 1309/79, må derfor forkastes.

Det andet spørgsmål

a) Under alle omstændigheder vil det ikke automatisk medføre højere restitutioner, hvis forordningerne nr. 851/79 og nr. 1309/79 kendes ugyldige, da Kommissionen har et vidt skøn ved fastsættelsen af restitutioner, og det under alle omstændigheder står fast, at den har dette skøn.

Såfremt nedsættelsen af den multiplikator, der blev anvendt ved fastsættelsen af restitutionerne, skulle blive anset for fejlagtig, vil Kommissionen under hensyntagen til Domstolens afgørelser være forpligtet til på ny at beregne restitutionsbeløbene for maj og juli 1979; denn nye beregning, kan i hvert fald teoretisk, når henses til alle omstændighederne i det foreliggende tilfælde, føre til tilsvarende eller lavere resultater end dem, der følger af anvendelsen af forordningerne nr. 851/79 og nr. 1309/79.

I overensstemmelse med sin praksis kan Domstolen alene fastslå, at det påhviler Kommissionen at træffe de nødvendige foranstaltninger til afhjælpning af den eventuelt konstaterede ulovlighed.

b) I øvrigt synes betingelserne for en analog anvendelse af EØF-traktatens artikel 174, stk. 2, hvorefter Domstolen kan angive, hvilken af en annulleret forordnings virkninger, der skal betragtes som bestående, ikke at være opfyldt i dette tilfælde.

Det forekommer ønskeligt, at en eventuel annullation af forordningerne nr. 851/79 og nr. 1309/79 af retssikkerhedsgrunde kun får tilbagevirkende kraft i de tilfælde, hvor fastsættelsen af restitutionerne er blevet anfægtet inden for de i national ret fastsatte frister; i alle andre tilfælde bør dommen ved en analog anvendelse af traktatens artikel 174, stk. 2, kun få virkninger for fremtiden.

Besvarelsen af de stillede spørgsmål

De af Finanzgericht Hamburg stillede spørgsmål bør ifølge Kommissionen besvares således:

Gennemgangen af Kommissionens forordninger nr. 851/79 og nr. 1309/79 har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af de ved disse forordninger fastsatte restitutionsbeløb.

Subsidiært:

Bortset fra de tilfælde, hvor fastsættelsen af restitutionerne for produkter forarbejdet på basis af korn er anfægtet for de nationale myndigheder eller domstole

inden for de gældende frister, indebærer ugyldigheden af Kommissionens forordninger nr. 851/79 og nr. 1309/79 ikke ret til at anfægte Kommissionens fastsættelse af eksportrestitutionerne for disse forarbejdede produkter for perioden forud for datoen for Domstolens dom.

III — Mundtlig forhandling

Nordgetreide GmbH & Co. KG, sagsøgeren i hovedsagen, ved advokat Walter Bergmann, Lübeck, Rådet ved konsulent i den juridiske tjeneste Bernhard Schloh, og Kommissionen ved Peter Karpenstein, bistået af fuldtmægtig i generaldirektoratet for landbrug Ole Tougaard som sagkyndig, har afgivet mundtlige indlæg og besvaret de af Domstolen stillede spørgsmål i retsmødet den 20. januar 1983.

Sagsøgeren i hovedsagen mener, at koefficienten 2, som anvendes til at udtrykke omregningsforholdet mellem basisprodukterne og de forarbejdede produkter ved beregningen af tilpasningen af restitutionen i henhold til artikel 7, stk. 2 i forordning nr. 2744/75, også skal anvendes ved beregningen af selve restitutionen i henhold til forordningens artikel 6, stk. 1. Den ensartede anvendelse af samme koefficient er ikke i strid med forbudet mod sammenlægning, da dette forbud ikke vedrører forarbejdningskoefficienterne. I øvrigt er det af Kommissionen fremførte vedrørende de forskellige bioprodukter ved fremstillingen af flager af byg ukorrekt.

Kommissionen har ved sin sagkyndige givet Domstolen nærmere oplysninger om sagens tekniske aspekter, navnlig vedrørende restitutionsordningen; dens befuldmægtigede har bl.a. forklaret forskellen mellem de to nævnte koefficienters funktion.

Rådet har bestridt, at hovedsagen vedrører gyldigheden af forordning nr. 2744/75. Da det drejer sig om dens fortolkning, må det konstateres, at Kommissionen har været bemyndiget til i henhold til artikel 6, stk. 1, at fastsætte restitutionen for de forarbejdede produkter, og at den herved har anvendt en forarbejdningskoefficient, som på baggrund af kriterierne i artikel 6 forekommer normal og berettiget.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. marts 1983.

Præmisser

1 Ved kendelse af 29. april 1982, indgået til Domstolen den 11. juni 1982, har Finanzgericht Hamburg i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet to præjudicielle spørgsmål vedrørende gyldigheden af Kommissionens forordning nr. 851/79 af 30. april 1979 om fastsættelse af eksportrestitutionerne for produkter forarbejdet på basis af korn og ris (EFT L 108, s. 11) og af

Kommissionens forordning nr. 1309/79 af 29. juni 1979 om samme forhold (EFT L 162, s. 39), som er udstedt i henhold til Rådets forordning nr. 2744/75 af 29. oktober 1975 om regler for indførsel og udførsel af produkter forarbejdet på basis af korn og ris (EFT L 281, s. 65).

2 Det fremgår af sagens akter, at da sagsøgeren i hovedsagen i august og september 1979 eksporterede flager af byg henhørende under toldposition 11.02 E I b) 1 aa), fastsatte Hauptzollamt Hamburg-Jonas restitutionerne i overensstemmelse med de satser, der er angivet i bilaget til forordningerne nr. 851/79 og 1309/79 med fradrag af den regulering, der er fastsat i artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 2744/75. Det bestrides ikke, at den af Hauptzollamt foretagne beregning er i overensstemmelse med de nævnte forordningsbestemmelser.

3 Sagsøgeren har imidlertid bestridt den beregningsmetode, som ligger til grund for de satser, der er fastsat i bilagene til de to nævnte kommissionsforordninger. Den gennemgang af beregningen af restitutionerne, som sagsøgeren og Finanzgericht har foretaget, har faktisk gjort det muligt at konstatere, at skønt tilpasningen er blevet beregnet på grundlag af koefficienten 2, som fastsat i artikel 7 i forordning nr. 2744/75, er selve restitutionsbeløbet derimod blevet fastsat på grundlag af en koefficient på 1,5.

4 Sagsøgeren har gjort gældende, at der ikke er nogen bestemmelse i fællesskabsretten, der giver hjemmel til at lade denne koefficient erstatte den i bilag I til forordning nr. 2744/75 fastsatte koefficient, og at der desuden er en logisk selvmodsigelse i den af Kommissionen anvendte metode, idet Kommissionen har anvendt koefficienten 1,5 ved beregningen af selve restitutionen, men koefficienten 2 ved beregningen af tilpasningen.

5 Efter Finanzgerichts opfattelse består der faktisk tvivl om gyldigheden af Kommissionens forordninger. Den har erkendt, at artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2744/75 forbeholder Kommissionen en skønsmargin såvel med hensyn til en eventuel sammenlægning af de restitutioner, der gælder for forskellige produkter, der fremkommer ved samme forarbejdningsproces,

som med hensyn til mulighederne og betingelserne for salg af produkterne på verdensmarkedet, men den er i tvivl om, hvorvidt disse bestemmelser bemyndiger Kommissionen til at afgive fra den forarbejdningskoefficient, der er fastsat i samme forordnings bilag I.

6 For at få afklaret denne tvivl har Finanzgericht stillet følgende to spørgsmål:

1) Er de i bilaget til Kommissionens forordninger nr. 851/79 af 30. april 1979 og nr. 1309/79 af 29. juni 1979 fastsatte restitutionsbeløb for flager af byg henhørende under position 11.02 E I b) 1 i den fælles toldtarif gyldige, eller er deres fastsættelse i strid med Rådets forordning nr. 2744/75 af 29. oktober 1975?

2) Hvilke retsvirkninger har fastsættelsen af restitutionsbeløbene i tilfælde af ugyldighed?

7 Ifølge artikel 2 i forordning nr. 2744/75 fastsættes det variable element af importafgiften for produkter forarbejdet på basis af korn ved hjælp af importafgiften for de tilsvarende basisprodukter multipliceret med koefficienterne i samme forordnings bilag I.

8 For det her omhandlede produkt, nemlig flager af byg, er den gældende koefficient 2. Det fremgår af de af Rådet afgivne forklaringer, at denne koefficient er baseret på erfaring, som er erhvervet, siden den fælles markedsordning for korn blev indført, og baseret på, at det kræver to tons basisprodukt at fremstille en ton flager af byg.

9 Ifølge den sjette betragtning til forordning nr. 2744/75 er restitutionens formål at udligne forskellen mellem priserne på produkterne inden for Fællesskabet og på verdensmarkedet. Det tilføjes, at »med henblik herpå bør kriterierne for restitutionens fastsættelse hovedsagelig bestemmes på grundlag af priserne på basisprodukterne inden for og uden for Fællesskabet samt på grundlag af mulighederne og betingelserne for de forarbejdede produkters afsætning på verdensmarkedet«.

10 I denne forbindelse bestemmer artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2744/75 følgende:

»Den restitution, der kan ydes for forarbejdede produkter, fastsættes især under hensyntagen til følgende:

a) priserne for de basisprodukter, der lægges til grund ved beregningen af importafgiftens variable element,

b) mængderne af de basisprodukter, der lægges til grund ved beregningen af importafgiftens variable element,

c) en eventuel sammenlægning af restitutionerne for de forskellige produkter, der fremkommer på grundlag af samme basisprodukt ved samme forarbejdningsproces,

d) mulighederne og betingelserne for de forarbejdede produkters afsætning på verdensmarkedet.«

11 Ifølge samme forordnings artikel 7, stk. 2, reguleres restitutionen under hensyn til udviklingen i tærskelprisen for basisproduktet eller basisprodukterne. Denne regulering — som alt efter prisudviklingen sker opad eller nedad — multipliceres med den tilsvarende koefficient, således som den er fastsat i forordningens bilag I.

12 Inden for rammerne af den fælles markedsordning for korn fastsættes restitutionerne af Kommissionen ifølge proceduren med forvaltningskomiteen. De af sagsøgeren bestridte forordninger er blevet fastsat efter denne procedure.

13 I modsætning til, hvad sagsøgeren har anført, er restitutionernes udledning af de for basisproduktet gældende afgifter ikke en automatisk beregningsoperation. Artikel 6 i forordning nr. 2744/75 forudsætter et skøn, som Rådet forskriftsmæssigt har delegeret til Kommissionen.

14 Artikel 6 i litra a) og b) henviser ganske vist til præcise størrelser, nemlig prisen for de basisprodukter, der lægges til grund ved beregningen af importafgiftens variable element, og mængderne af de basisprodukter, der lægges til

grund ved beregningen af denne, men dette gælder ikke for litra c) og d), som forbeholder Kommissionen et skøn i to henseender:

— ifølge litra c) udelukkelse af en eventuel sammenlægning af restitutionerne for de forskellige produkter, der fremkommer ved samme forarbejdningsproces, som nødvendigvis indebærer en ændring af den i forordning nr. 2744/75 angivne forarbejdningskoefficient, og

— ifølge litra d) mulighederne og betingelserne for de forarbejdede produkters afsætning på verdensmarkedet, med andre ord handelspolitiske betragtninger.

15 Selv om Kommissionen i henhold til artikel 6, stk. 2, var forpligtet til at tage hensyn til, at der ifølge erfaringen skal to tons byg til at producere en ton bygflager, var den ikke desto mindre berettiget til at nedsætte denne koefficient for at undgå, at der for sidstnævnte produkt ved dets salg på verdensmarket ville ske en sammenlægning af restitutioner, når henses til, at forarbejdningsprocessen muliggør fremstilling af andre biprodukter, som igen kan give ret til restitutioner. En sådan sammenlægning ville bevirke en overkompensation af forskellen mellem prisen på det pågældende produkt inden for Fællesskabet og prisen på verdensmarkedet, hvilket er i strid med det i den sjette betragtning til forordning nr. 2744/75 nævnte formål.

16 Det følger således af det foregående, at nedsættelsen af koefficienten fra 2 til 1,5 er begrundet i, at der udbetales restitutioner for de biprodukter, der er et resultat af forarbejdningen af byg til flager af byg. Anvendelsen af sidstnævnte koefficient er følgelig et resultat af Kommissionens lovlige udøvelse af det skøn, som er indrømmet den i henhold til artikel 6 i forordning nr. 2744/75.

17 I modsætning til, hvad sagsøgeren har gjort gældende, er der, når henses til den ved forordning nr. 2744/75 indførte ordning, ikke noget ulogisk i at anvende to forskellige koefficienter ved beregningen af samme restitution, alt efter om det drejer sig om selve restitutionen eller tilspasningen af denne. Forordning nr. 2744/75 foreskriver faktisk udtrykkeligt, at der ved tilpas-

ningen skal anvendes den i bilag I fastsatte koefficient, mens det er tilladt at ændre denne koefficient med henblik på fastsættelsen af selve restitutionen afhængigt af de i artikel 6 nævnte faktorer. Det fremgår således, at den af sagsøgeren kritiserede fastsættelsesmetode blot er Kommissionens og den nationale myndigheds korrekte anvendelse af de kriterier, der er fastsat i Rådets forordning nr. 2744/75.

18 Der må derfor gives det svar, at gennemgangen af Finanzgerichts første spørgsmål intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af Kommissionens forordninger nr. 851/79 og nr. 1309/79.

19 Ved dette svar er det andet spørgsmål blevet uden genstand.

Sagens omkostninger

20 De udgifter, der er afholdt af Rådet og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til parterne i hovedsagen er et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (anden afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Finanzgericht Hamburg ved kendelse af 29. april 1982, for ret:

Gennemgangen af de forelagte spørgsmål har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af Kommissionens forordninger nr. 851/79 af

30. april 1979 og nr. 1309/79 af 29. juni 1979 om fastsættelse af eksportrestitutionerne for produkter forarbejdet på basis af korn og ris.

Pescatore Due Bahlmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. marts 1983.

Justitssekretæren efter bemyndigelse

H. A. Rühl

Ekspeditionssekretær

P. Pescatore

Formand for anden afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT S. ROZÈS FREMSAT DEN 10. MARTS 1983 [1]

Høje Domstol.

Domstolen har fået forelagt en anmodning om præjudiciel afgørelse fra Finanzgericht Hamburg vedrørende gyldigheden af visse bestemmelser i Kommissionens forordninger af 30. april 1979 (nr. 851/79) og af 29. juni 1979 (nr. 1309/79) om fastsættelse af eksportrestitutionerne for produkter forarbejdet på basis af korn og pris.

I — De faktiske omstændigheder er følgende:

Selskabet Nordgetreide i Lübeck, som importerer og forarbejder korn, eksporterede mellem den 1. august 1979 (begyndelsen af høståret 1979/1980) og den 31. august s.å., og derefter mellem en 5. og den 26. september 1979 henholdsvis 1 400 og 1 000 tons bygflager henhørende under underpos. 11.02 E I b 1 aa (flager af byg med et askeindhold i forhold til tørstoffet på 1 vægtprocent eller mindre og med et fiberindhold i forhold til tørstoffet på 0.9 vægtprocent eller mindre).

Ligesom den byg, det er fremstillet af, henhører dette produkt af den første

1 — Oversat fra fransk.